

Enake vsebine in zmisla je tudi odločba od 9. januarja 1901 št. 18.046, Jur. Bl. št. 11.

»In abstracto« povsem nepravilno se glasi odločba od 25. junija 1901 šte. 9225, Ger. H. 31 ex 1902: Besedilo §-a 47 izvrš. reda dopušča samo to razlago (!), da je nedostatek pokritja s premično imovino edini pogoj razodetne prisege. (!) Nasproti zopet abstraktno povsem pravilno se glasi odločba od 13. maja 1903 št. 6839, Not. Z. 28/03: Če je možno z izvršbo na druge imovinske predmete, kakor na premičnine, doseči poplačilo, tedaj je predlog na razodetno prisego nedopusten. —



## Vажne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906.

Izbral in priredil **Štefan Lapajne**, c. kr. okrajni glavar v p.

(Dalje.)

### XII. Obrtne zadeve.

105. Politično oblastvo ni upravičeno, obratne naprave, ki so popolnoma po koncesiji ustanovljene in so v obratu, radi javne blaginje ustaviti in rabo prepovedati. (O. 7. maja 1885 št. 1253 Z. IX. št. 2546.)

Politična oblastva so ustavila delo v tovarni umetnih gnojil v l., ker je dognano, da izvira iz te tovarne jako neprijeten smrad, ki prebivalce mesta hudo nadleguje, in da izpuh plinov tudi zdravju mejašev škoduje.

Lastnik tovarne l. L. je vložil pritožbo na upravno sodišče in le-to je odloke političnih oblastev radi nezakonitosti razveljavilo iz nastopnih razlogov:

Iz upravnih spisov je brez dvoma razvideti, da je grajana obratna naprava popolnoma po koncesiji urejena in da je lastnik vse v koncesiji navedene pogoje in omejitve natančno izpolnil.

Ne da se tajiti, da so take obratne naprave lastninski predmeti, katerih raba je imovinsko pravo lastnika. Ker ne pozna obrtno zakonodavstvo nobenih določb, katere bi upravnim obla-

stvom dajale večjih pravic glede teh lastninskih in imovinskih predmetov, kakor napram drugim lastninskim pravicam, torej so ta oblastva edino-le nakazana na določbo §-a 365 obč. drž. zak., po katerem je vsak državljan primoran, ako to zahtevajo občne koristi, proti odškodnini odstopiti celo lastnino in dosledno tudi dopustiti vsako omejitev svojih pravic in svoje lastnine.

Pravnemu načelu, ki velja tudi po obrtnem zakonu (§ 36), in pojmu lastnine, katero je pod varstvom državnih osnovnih zakonov, nasprotuje, da se pridobljene pravice, zasebna lastnina kar z ukrepi upravnih oblastev uničijo.

Iz navedenega torej izhaja, ako je bila potreba ustaviti navedeno obratno napravo iz ozirov javne blaginje, bi se moralo uvesti postopanje na podstavi §-a 365 obč. drž. zak., ne pa kar tovarno zatvoriti.

106. Samo obrtno oblastvo je upravičeno razsoditi, je li obratovališče — bodisi pri svobodnih ali rokodelskih obrtih, dopustiti ali prepovedati. (O. 25. junija 1886 št. 1418 Z. X. št. 3128.)

Mestna občina Z. je ukazala zatvoriti mesnico A. P.; deželni odbor dalmatinski pa je ta odlok razveljavil, a tudi upravno sodišče ni ugodilo pritožbi mestne občine iz naslednjih razlogov:

Po obrtnem zakonu spadajo vse obrtne reči v področje političnih oblastev. Ta so poklicana odločevati o pogojih, o izvrševanju, o zadržkih proti izvršujočim osebam, kakor tudi, kadar je obrt zvezan s stalnim obrtovališčem, o dopustnosti.

V predloženem slučaju je politično oblastvo dopustilo naznanjeno mesnico A. P. in je torej ta dobil pravico ondukaj izvrševati svoj mesarski obrt.

Ako se je občina kasneje prepričala, da je izvrševanje obrta na tem prostoru nedopustno iz zdravstvenih ali drugih ozirov, ni bila upravičena v svojem delokrogu prepovedati nadaljevanja obrtnega obrata, pač pa je morala svoje pomisleke naznaniti političnemu oblastvu, kateremu je dano na prosto voljo, eventualno prepovedati nadaljevanje obrta.

107. Obrtno-policijska ureditev pri gostilničarskem obrtu. Ni dopustno urediti policijsko uro za posamezen obrt. (O. 12. februarja 1903 št. 1775 Z. XXVII. št. 1540.)

Okrajno glavarstvo v B. je odredilo, da mora A. A., gostilničar v S, svojo žganjarijo zapirati ob 5. popoldne in vsako nedeljo ob 12. dopoldne.

Potom priziva je ministrstvo notranjih del pritožbo A. A. z razlogi odbilo, da je odredba okrajnega glavarstva v § 54 obrtnega reda z dne 15. marca 1883 št. 39 drž. zak. in v krajevnih razmerah zastran javnega interesa utemeljena.

Upravno sodišče pa je vloženi pritožbi ugodilo, ter izpodbijane odloke razveljavilo iz nastopnih razlogov:

Ni sicer dvoma, da imajo obrtna oblastva v zmislu §-a 54 obrtnega reda pravico, obrtno-policijsko urejevati gostilničarske in krčmarske obrte, in da je s tem tudi možnost dana, izvrševanje obrta časovno omejiti, na gotove ure vezati, ali pa policijsko uro določati.

A pod obrtno-policijskim urejanjem gostilničarskega in krčmarskega obrta ni razumeti načina, po katerem mora posamezni obrtnik svoj obrt izvrševati, kajti s tako odredbo se ne urejuje obrt, ampak se samo naklada posameznemu podjetniku omejitev, kateri pa drugi podjetniki enakega obrta niso podvrženi; s tem se povzroči le to, da obrt razni podjetniki na razne načine izvršujejo, — torej se s tem obrt ne urejuje.

Obrtno-policijska ureditev je samo odredba, ki so nanjo vsi podjetniki istega obrta v določenem kraju enako navezani. V le-tem slučaju bi se morala obrtno-policijska odredba glede policijske ure tako glasiti, da bi ta omejitev veljala za vse podjetnike, ki izvršujejo v območju obrtnega oblastva žganjetoč za glavno podjetje.

#### XIV. Policijske zadeve.

108. Stroški policijske odprave in odgona (§ 14 zak. z dne 27. julija 1871 d. z. št. 88). (O. 15. marca 1879 št. 440 Z. III. št. 449.)

Izpodbijani odlok ministrstva notranjih del je utemeljen v §-u 14 zak. z dne 27. julija 1871 drž. zak. št. 88; po njem spadajo oskrbni stroški od dneva odgonskega odloka do izvršitve odgona med policijske stroške, ki jih mora trpeti ona občina, kjer so bile dotične osebe v zaporu.

109. Občina je dolžna odgnance prevzeti, oziroma je obvezana povrniti stroške, ki so nastali vsled zanemarjenja te dolžnosti. (O. 21. junija 1879 št. 1209 Z. III. št. 519.)

Občina T. je bila obsojena povrniti občini K. odgonske stroške, ker ni hotela dveh odgnancev sprejeti. Po §-u 11 zakona z dne 27. julija 1871 št. 88 drž. zak. je vsaka odgonska občina obvezana, odgnance prevzeti in ni nikake izjeme zaradi tega, ker so odgnanci dospeli šele v pozni noči ter je tudi v zmislu §-a 18 navedenega zakona odgovorna za vse posledice in povrnitev stroškov, ki nastanejo iz zanemarjenja odgonskih predpisov. Upravno sodišče je torej pritožbo občine T. zaradi povrnitve stroškov zavrnilo.

### XV. Ribištvo.

110. Politično oblastvo ni pristojno izdati navadno potrdilo, da pripada ribolovna pravica kakemu v deželni deski vknjiženemu posestvu. (O. 29. marca 1889 št. 1192. Z XIII. št. 4598.)

C. kr. domena je vložila prošnjo, naj ji izda politično oblastvo uradno potrdilo, da pripada ribolovna pravica domeni v M., ter vtemeljevala svojo zahtevo, da izvira ribolovna pravica iz prejšnje dominikalne lastnosti grajščine, ter da je to politična zadeva, katero je presojati na podstavi vodopravnih in ribolovnih zakonov.

Politična oblastva so se izjavila za nekompetentna, a tudi upravno sodišče je zgoraj navedeno zahtevo iz nastopnih razlogov odklonilo:

C. kr. domena zahteva, da se ji izda navedeno uradno potrdilo v svrhu vknjižbe ribolovne pravice k zemljiško-knjižnemu vložku grajščine M., torej potrdilo o stvarni pravici, katera je spojena z lastninsko pravico. Politična oblastva so pač le poklicana izdajati uradna potrdila v svojem delokrogu, ne da se pa niti iz vodopravnih, niti iz zakonov in predpisov o ribištvu izvajati pristojnost političnih oblastev, kajti vodopravni zakoni sploh nimajo določb o ribištvu; zakoni o ribištvu določajo pa samo izvrševanje ribolova, osobito izdajo ribolovnih kart, ne pa ribiške pravice same.



Ker se nadalje pristojnost političnih oblastev ne da izvajati iz §-a 27 min. naredbe z dne 19. januarja 1853 št. 10 drž. zak. in tudi ne iz zakona z dne 2. junija 1874 št. 88 drž. zak. zadevajoč uravnava novih zemljiških knjig; in ker se končno tudi § 383 obč. drž. zakonika ne da tolmačiti tako, da bi bilo političnim oblastvom razsojati o obstoju imovinskih in stvarnih pravic, manjka torej podlaga za pristojnost političnih oblastev; in bilo je torej pritožbo radi neutemeljenosti zavrniti.

111. Ribolovne pravice so zasebne pravice, o katerih razsojajo v spornem slučaju sodišča. Take pravice se ne smejo vknjižiti v vodno knjigo. (O. 27. februarja 1896 št. 1230. Z XX/l št. 9380.)

Občina K. je prosila, da se vpišejo njene ribolovne pravice v potoku K. v vodno knjigo, a je bila s to zahtevo na vseh inštancah zavrnjena.

Vloženo pritožbo je upravno sodišče iz naslednjih razlogov zavrnilo:

V zmislu §-a 100 vodopravnega zakona (za Češko) se smejo le pravice, na podstavi tega zakona pridobljene ali na tem zakonu utemeljene, vpisati v vodno knjigo, a v zmislu §-a 31 vodopravnega zakona ne spadajo ribolovne pravice pod ta zakon in jih radi tega tudi ni moči vknjižiti v vodno knjigo.

A tudi sicer ni bilo povoda, uvesti obravnavo zaradi ribolovnih pravic občine K. Ribolovne pravice so namreč priznane zasebne pravice in se v tem pogledu raztega uradovanje političnih oblastev samo na to, da pri izdavi ribolovnih kart doženejo, kdo nesporno izvršuje ribolov. Ker občina K. ni zahtevala ribolovne karte, ali pa vsaj zaznamek pravice do ribolovne karte, so upravna oblastva z vso pravico odklonila uvedbo obravnave v tej zadevi.

## XVI. Službene zadeve.

112. Sodni uradnik nima pravice do stalnega upokojenja po splošnih penzijskih predpisih, ako je proti njemu izšla pravnomočna disciplinarna rzsodba, da je vpokojen za nedoločen čas z znižano pokojnino. (O. 22. februarja 1883 št. 326. Z VII. št. 1673.)

Začasno znižano pokojnino upokojeni sodnik V. Z. je zahteval, da se ga postavi v stalni pokoj.

Upravno sodišče je njegovo, zoper justično ministrstvo naperjeno pritožbo zavrnilo iz sledečih razlogov:

Vpokojenje na nedoločen čas znižano pokojnino je v zakonu o disciplinarnem postopanju sodnih uradnikov z dne 21. maja 1868 št. 46 drž. zak. disciplinarna kazen, katero sme na zadnji inštanci na priziv le najvišje sodišče potrditi ali razveljaviti. Iz tega izvira, da nima pritožitelj nobene pravice zahtevati, da bi se z njim normalno postopalo, namreč, da se ga postavi v pokoj, s priznanjem pokojnine po razmerju službenih let, kajti temu nasprotuje disciplinarna obsodba, glasom katere je imenovanega upokojiti na nedoločen čas, in ni nobene zakonite določbe o tem, kdaj ta nedoločen čas poteče, oziroma pod kakimi pogoji mu je po preteku gotovega časa prisoditi pravilno pokojnino.

113. Zahteva, da se povrnejo vplačane službene takse, ni v zakonu utemeljena. (O. 21. oktobra 1884. Z VIII. št. 2259.)

Iz službe odpuščeni davkar I. N. je zahteval od finančnega ministrstva povrnitev vplačanih službenih taks v znesku 266 fl. 66 $\frac{1}{2}$  kr. z zamudnimi obrestmi, trdeč, da vplačevanje službenih taks nima drugega namena, kakor prispevati penzijskemu zakladu.

Upravno sodišče je zavrnilo pritožbo iz nastopnih razlogov:

§ 176 patenta z dne 27. januarja 1840 veleva: Vsako stalno imenovanje, s katerim so združeni dohodki v denarjih ali v naturalnih prispevkih iz državnega zaklada, kakor tudi vsako povišanje teh dohodkov je podvrženo službeni taksi, ako so dani zakoniti pogoji. Ti pogoji so v nastopnih paragrafi natančno določeni, a nikjer ni izrečeno, da imajo ti prispevki služiti pokojninskemu zakladu.

Ker je pritožitelj plačeval službene takse na podlagi zgoraj navedenega zakona in ker § 231 istega patenta izrečno določuje, da vsaka zakonito odmerjena pristojbina zapade in da nima nihče pravice do povrnitve, in ker končno izjem od te določbe zakon ne pozna, je bilo to pritožbo odkloniti.

**XVII. Stavbne zadeve.**

114. Lastniku prostega stavbišča se niti iz javnih ozirov, niti radi varnosti tuje lastnine ne more ukazati, da ta prostor zazida. (O. 23. novembra 1881 št. 1704 Z. V. št. 1216.)

Na pritožbo I. S. v A. proti odloku deželnega odbora češkega, ki je izrekel, da mora I. S. sezidati nove hiše na pogorišču, je upravno sodišče razveljavilo izpodbijani odlok iz nastopnih razlogov:

Ni sporno, da je pritožitelj leta 1877 kupil prostor, na katerem so leta 1863 pogorele hiše stale, ter je ostal ta prostor nezazidan. Vsled tega pa tudi stavbni ukaz ni utemeljen s tem, »da preti nevarnost podrtije« ali »potreba prezidave«, pač pa s tem, da ima § 64 stavbnega reda namen, da je stavbni prostor zazidati, ako je stavba iz kateregakoli vzroka trpela škodo in da stavbni prostor ne sme ostati prazen.

Ta nazor je pa popolnoma nepravilen, kajti noben zakon in tudi stavbni red za Češko ne omejuje svobode lastninskih pravic v tej meri, da bi se smelo lastniku iz javnih ozirov ali zaradi varnosti tuje lastnine ukazati, naj zazida svoj stavbni prostor.

A tudi v §-u 64 odstavek 2 stavbnega reda za Češko izrečene dolžnosti glede prezidanja razpadlih poslopij veljajo samo toliko, da je lastniku na prosto voljo dano, razpadno poslopje prezidati ali pa podreti.

Ker v le-tem slučaju gre le za prosta stavbišča, se ne more deželni odbor sklicevati na zgoraj navedeno določbo §-a 64 stavbnega reda. Odlok deželnega odbora je bil torej nezakonit.

115. Ukaz, stavbo podreti, se ne sme izdati brez zaslišanja stranke in brez komisijske obravnave. (O. 21. marca 1892 št. 3607. Z. XVI. št. 6504.)

Deželni odbor tirolski je potrdil odlok občine K., da mora I. K. podreti bajto in hlev, postavljeno brez stavbnega dovoljenja na občinskem svetu.

Na pritožbo I. K. je upravno sodišče zgoraj navedeni ukaz zaradi pomanjkljivega postopanja razveljavilo iz nastopnih razlogov:

Iz predloženih spisov je razvideti, da je izšel navedeni ukaz občine K. in deželnega odbora, ne da bi bila stranka zaslišana, še manj, da bi se bila vršila komisijska obravnava, pri kateri bi bila dana stranki prilika, varovati svoje pravno stališče.

Ker pa pritožba trdi, da obstoje dotične stavbe že od leta 1868 in da za nekatere teh stavb sploh ni potreba stavbno-oblastvenega dovoljenja, je očitvidno, da je bilo vse postopanje v tej sporni zadevi pomankljivo.

116. Povodom nameravane stavbe je bistveno potrebno, k lokalni komisiji privzeti zvedenca oziroma zdravnika in obenem tudi poskušati glede ugovorov poravnavo. (O. 14. oktobra 1895 št. 404. Z. XIX./II. št. 8895.)

Na prošnjo I. M. zaradi neke stavbe se je sicer vršila komisija na licu mesta, a ni se k njej pritegnil niti kak zvedenec sploh, niti kak zdravnik, in je občina izdala dovoljenje za stavbo svinjaka, dasi je mejaš P. T. vložil ugovor, ker je nameravani svinjak preblizu njegove hiše in ker bode iz svinjaka nastajal hud smrad. O teh ugovorih se ni poskušala poravnava.

Na priziv P. T-a je dal občinski odbor dovoljenje, od zdravstvene komisije odvisno, potem pa, ker ni dobil zvedenškega mnenja od zdravstvene komisije, je stavbno dovoljenje odklonil.

Prosilec I. M. je vložil pritožbo na deželni odbor kranjski, kateri je pa, dasi je opazil, da manjka zdravniško mnenje, izdal stavbno dovoljenje; zadostovalo mu je naznanilo županstva, po katerem sta dva zdravnika zasebno, a ne uradno stavbni prostor ogledala; na podlagi tega izvida pa se je iz zdravstvenih ozirov eden zdravnikov izrekel za stavbno dovoljenje, drugi pa proti njemu.

Ker je deželni odbor v svojem protispisu na upravno sodišče sam priznal, da je stavbni načrt pomanjkljiv, je očitvidno, da sloni izpodbijani odlok na dejanskem stanju, pri katerem so se bistvene oblike upravnega postopanja v nemar pustile, ker ni bil pritegnen krajevni komisiji zvedenec, osobito ne zdravnik in ker ni komisija skušala, vložene ugovore v dobrem poravnati.

Vsled tega je tudi upravno sodišče izpodbijani odlok deželnega odbora zaradi pomanjkljivega postopanja razveljavilo.



117. Stroški za napravo obstranskega tlaka pri poslopijih pred veljavo stavbnega reda iz leta 1896 za mesto Ljubljano. (O. 30. aprila 1903 šte. 5067 Z. XXVII. št. 1742/A.)

V spornem slučaju gre za pravno vprašanje, je li postopati pri mestnih stavbah, ki so bile vzgrajene pred veljavo stavbnega zakona za mesto Ljubljano z dne 25. maja 1896 št. 28 dež. zak., glede naprave obstranskega tlaka po §-u 54 starega, tudi za mesto Ljubljano veljavnega stavbnega reda za Kranjsko z dne 25. oktobra 1875 šte. 26, ali pa po §-u 71 novega zgoraj navedenega stavbnega reda.

V §-u 54 stavbnega reda iz leta 1875 je namreč določeno, da je pri stavbi novih, ali pa pri prezidavi starih poslopij gospodar obvezan na svoje stroške napraviti trotoar po ukazu oblasti na oni strani, ki leži ob javni cesti, dočim je vzdrževanje trotoarja dolžnost občine.

§ 71 novega stavbnega reda ima sicer enake določbe glede naprave trotoarja, določuje pa v odstavku 5 izrecno, da je v ulicah, kjer še ni pešpotov ali kjer pešpota ne zadostujejo predpisom, na podlagi sklepa občinskega sveta napraviti trotoar, stroški tega trotoarja pa zadevajo po eni tretjini lastnika hiše, po dveh tretjinah pa občino.

Mestna občina ljubljanska opira svojo trditev na § 54 starega, deželni odbor pa na § 71 novega stavbnega reda za Kranjsko.

Upravno-sodišče je pritožbo mestne občine proti dotičnemu odloku deželnega odbora iz nastopnih razlogov zavrnilo.

Povsem je gotovo, da je stavbno oblastvo pod veljavo §-a 54 starega stavbnega reda imelo pravico, gospodarju ukazati napravo trotoarja ob njegovih stroških, a ravno tako gotovo je, da se — ako se je tak ukaz opustil — glede na § 115 novega stavbnega reda za mesto Ljubljana, s katerim so se vse določbe stavbnega reda iz leta 1875 razveljavile, sme samo § 71 novega stavbnega reda, ki v točki 5 izrecno izjavlja, da se sme v ulicah, kjer ob času veljave tega stavbnega zakona še ni trotoarjev, naprave trotoarjev zaukazati, a stroški zadevajo le z eno tretjino hišnega lastnika, z dvema tretjinama pa mestno občino.

(Dalje prihodnjič.)

